

Березовська-Чміль Олена

Кандидат політичних наук

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Крис Марія

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА

Стаття присвячена гендерним аспектам політичного лідерства в світовій та українській політиці. Проаналізовано наукові підходи до гендерної рівності та жіночого лідерства. Виявлено основні гендерні стереотипи українського суспільства. Ключові слова: гендер, гендерна політика, політичне лідерство, гендерна рівність.

Поняття гендеру є важливим аспектом сучасних досліджень феномену політичного лідерства. Ряд вчених визначають такі жіночі та чоловічі риси лідерів, як, домінування, емоційність, самостійність, раціональність, цілеспрямованість, організованість, розсудливість, інтуїтивність тощо. В українському суспільстві досі побутують стереотипи, що політика-це «професія чоловіча», оскільки часто потребує жорсткої сили, раціональності, витривалості, автономності. Проте світовий досвід свідчить про успішну політичну кар'єру жінок-лідерок. Варто згадати А. Меркель, К. Райс, Х. Клінтон, Т. Мей, Д. Грібаускайте, З. Чапутову, С. Марін, Д. Ардерн, К. Якобсдоттир, Е. Солберг та багатьох інших. Також зауважимо, що у парламентах таких європейських країн, як Фінляндія, Норвегія, Швеція, Бельгія, Ісландія від 40 до 45 % жінок-депутаток.

В Україні впродовж останніх років бачимо певні покращення стосовно гендерної політики, зокрема на останніх парламентських виборах було запроваджено добровільну квоту жінок у партійних списках, що становила 30 %, а її дотримання стимулювалося фінансуванням партії з державного бюджету. На місцевих виборах поточного року квота жінок вже стала обов'язковою і становила 40 %.

На основі аналізу теоретичних та емпіричних джерел, можемо зауважити, що ефективне жіноче лідерство досить часто відрізняється використанням таких якостей, як моральність, самовідданість, інтуїтивність, терпимість, колегіальність, емпатія, турбота, інклюзивність, поміркованість, дипломатичність, схильність до компромісу.

Загалом проблематикою гендеру займалися такі українські та зарубіжні дослідники, як С. Айвазова, К. Левченко, Т. Марценюк, Б. Фридан, Д. Лесінг, С. Кертіс, Б. Гутек, Д. Спенс, В. Ярошенко, О. Скар, В. Горбатенко, С. Гаращенко, Н. Лавриненко та багато інших.

Зокрема, українська дослідниця О. Скар приходять до висновку, що соціально-психологічними формами прояву гендерної поведінки політичних лідерів є: 1) модель поведінки політика маскулінного типу; 2) маскулінно-фемінінного типу в різних варіантах: з позитивним впливом фемінінності на професійний стиль; з негативним впливом фемінінності на професійний стиль; скомпенсованого маскулінно-фемінінного типу, адаптованого до професії; врівноваженого фемінінно-маскулінного типу, що вміло використовує переваги своєї статі; 3) модель гендерної поведінки політичного лідера з «розмитим», невизначеним гендерним статусом [2].

Таким чином, можемо погодитись із визначенням трьох груп політичних лідерів із урахуванням гендерних якостей: політики із маскулінным типом поведінки, політики з маскулінно-фемініним типом поведінки і політики із розмитим, невизначеним гендерним статусом. Тут варто зауважити, що більшість дослідників вважають оптимальним поєднання чоловічих і жіночих якостей, що забезпечує більшу гнучкість та успішність у політичній професії.

Інша українська авторка В. Ярошенко зазначає, що гендерно-чуттєва інтерпретація жіночого політичного лідерства ґрунтується на есенціалістській концепції особливої, біологічно визначеної жіночої сутності. Їхні політичні стратегії побудовані на ідеології «жінка-мати» і «жінка-господиня дому». Відповідно під особливою «місією» жінок у політиці розуміють традиційну сферу жіночої компетентності – соціальну і сімейну політику. Закріплюючи одноосібну відповідальність за негаразди в цій сфері за жінками, «жінки-господині» оголосили чоловіків нездатними вирішувати питання через їхню природу [4, с. 25].

В. Горбатенко виділяє два підходи до жіночого політичного лідерства і оцінки його ефективності. Перший, «професійний» або гендерно-нейтральний підхід, ідеологічно пов'язаний з ліберальним напрямом у світовому жіночому русі, заснований на визнанні принципів гендерної рівності та відсутності гендерних відмінностей у політичній сфері. Подолання структурних і ситуативних бар'єрів сприяє, на думку прихильників даного підходу, подоланню маргіналізації жінок в політиці і дозволяє їм повноправно, тобто однаково з чоловіками, брати участь у політиці. Тому орієнтиром у їхній політичній діяльності має бути передусім професіоналізм і пошук партійно-політичних союзників. Другий, «материнський» або гендерно-

чуттєвий підхід, акцентує увагу на гендерних відмінностях у перевагах, цінностях, пріоритетах і стратегіях жінок-політиків [1, с. 60].

Жіноче політичне лідерство може сприяти налагодженню суспільного діалогу, досягненню порозуміння між владою і суспільством, між окремими суспільними верствами тощо. Жіноче лідерство спроможне гуманізувати суспільні відносини, забезпечуючи мирні способи вирішення конфліктів. І це треба використовувати для досягнення миру і злагоди, стабілізації політичної і економічної ситуації [3].

Отже, сьогодні актуально не те, чи може жінка бути лідером, а те, як, в рамках яких стратегій реалізація лідерських якостей жінок може бути найбільш ефективною. Рішення цього питання важливе не тільки для жінок, але і для всього суспільства, якщо воно не прагне позбавляти себе лідерського потенціалу цієї великої соціальної групи. Гендерна складова категорії лідерства є достатньо важливою як в теорії, так і у соціальній практиці. Зокрема, жіноче лідерство виступає в якості соціально-культурної доктрини, спрямованої на гуманізацію суспільства. Перетворюючись на світоглядну орієнтацію воно здатне впливати на вирішення широкого комплексу питань – демографічних, економічних, правових, політичних, соціальних, національних, культурних тощо, перетворюючи жінок в активний суб'єкт політики в сучасних умовах цивілізаційного розвитку.

Насамкінець, зазначимо, що гендерна рівність є важливим аспектом розвитку демократії, верховенства права, підтримки суспільного діалогу і стабільності. Відтак для України важливою є подальша оптимізація гендерної політики та відмова від проявів статевої дискримінації та стереотипів патріархального суспільства.

Джерела

1. Горбатенко В. Десять уроків політичного лідерства для пострадянських керівників. *Політичний менеджмент*. 2006. Спец. вип. С. 48-62.
2. Сканар О. Соціально-психологічне дослідження гендерних характеристик політичних лідерів. *Соціальна психологія*. 2006. С. 17
3. Участь жінок у політиці та процесі прийняття рішень в Україні. Стратегії впливу. Укр. жін. фонд. 2011. URL: <http://www.osce.org/uk/odhr/85975> (дата звернення: 30.10.2019).
4. Ярошенко В. Гендерні дослідження політичного лідерства. *Наукові праці. Політологія*. 2016. Вип.261. С. 23-28.

Malacoubame Kolani

Grodno State Agrarian University

Scientific supervisor: Hanchar Andrei Ivanavich, Doctor of Historical Sciences, Associate Professor
Grodno State Agrarian University

CULTURAL DIVERSITY – TOGO'S SOURCE OF ECONOMIC DEVELOPMENT

The article is dedicated to revealing the features of the country's regions. Analyzed the characteristics of each locality. Studied population structure by language, religion, and employment level. Key words: Togo, region, economy, culture, development.

Togo is a small country located in West Africa. Independent since 1960, its population continues to grow exponentially each year. This population is currently estimated at 8 377 517 inhabitants according to the United Nations Department of Economic and Social Affairs. It has 4 149 054 males or 49.5% compared to 4 228 465 women or 50.5% of the national population. The number of births this year (2020) is 208 306 children. While the death toll is 53 498 men. The ratio of deaths to the number of births is 25.7%. This means that the Togolese population grows very rapidly each year. In 2100, it will have 25 246 555 inhabitants or 446.05 inhabitants/km² [1].

Comprised of 5 economic regions, Togo has a problem of rural exodus. The Maritime region where the capital Lomé is located with an area of 9000 hectares, it has 1.8 million inhabitants in 2020. It was founded by the Ewés for trade. The Ewé people are animist (market of fetishists) and modernity, illustrated by luxury hotels, shopping malls, and sports, administrative and banking buildings.

The plateau region, of which Atakpamé is the capital. It covers a superficie of 16 975 km² with a population of 1 425 199 inhabitants or a density of 84 inhabitants/km² estimates in 2006. This is the region or still houses beautiful forests real museums, plants, despite the extension of the cultivation of coffee and cocoa. It is home to the highest peak in the country, Mount Agou (Agou Peak) with an altitude of 986 m. The area inhabited by the Ana, Ife and Apkosso, a people settled from Ojo in Nigeria.

A united population, practicing ancestral cultures. Atakpamé is the place or produces more cereals, annuity products such as; cotton, coffee, cocoa, peanut, mahogany, and fruit. It is the richest region in Togo.

The central region, home to Sokodé with an estimated population of 117 811 inhabitants in 2019, according to All-populations.com, 70% of the inhabitants are Muslims, and the remaining 30% are Catholic Christians, and Protestants. Sokodé was according to the survey of the German cooperation, the only large and important city in the north in terms of population and because of its economic dynamism. During the colonial period it was the double administrative and economic capital of the region and the prefecture. It has maintained this status until the present.